

205. Kaposvár, Városi Kertészet

(Somogy megye) U, R, B, Á, Kk

2005 őszén régészeti szakfelügyeletet láttunk el, illetve próbafeltárást végeztünk az itt épülő „Ezüsthárs” lakópark területén.

A 6268/49 hrsz. ingatlanon a szennyvízcsatorna nyomvonalában új-, és jelenkori bolygatással sértett 16–17. századi településjelenségek kerültek elő, melyeket feltártunk. Az utca K-i oldalán, az ivóvíz nyomóvezeték, illetve csapadékvíz elvezetés nyomvonalán húzott kutatóárokban régészeti jelenséget nem tapasztaltunk.

A 6268/24 hrsz. utca szennyvíz- és ivóvízvezeték nyomvonalán húzott szondák É-i szakaszán, kb. 50 m hosszban egy temető került elő, mely a leletek, és a mellékletek között talált pénzérmék (Béla herceg) alapján a 10–11. századra keltezhető, és az út teljes nyomvonalát érintve, a szomszédos telkekre is áthúzódik. Ugyanebben a szakaszban szórványos (két gödör által képviselt) rézkori településnyom is előkerült. A szennyvízvezeték nyomvonalába eső objektumokat feltártuk.

A 6268/32 hrsz. telek déli vége körül egy bronzkori gödör került elő, melyet feltártunk. A 6268/33 hrsz. telektől az utca végéig az egykori, jelenleg is üzemelő vízvezeték nyomvonala húzódik, amely a lehetséges régészeti objektumokat már elpusztította. Az utca K-i oldalán, az ivóvíz nyomóvezeték, illetve csapadékvíz elvezetés nyomvonalán húzott kutatóárokban kb. 120 m hosszúságban, intenzív régészeti jelenséget tapasztaltunk. Több rétegű, bronzkori és neolitik (DVK keszthelyi csoport) telep gödrei és egy középkori kemence maradványai kerültek elő. Ezek egy részét a sikerült feltárnunk. Az őskori telepjelenségek ezen a szakaszon az út teljes nyomvonalát érintve a szomszédos telkekre (6268/17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 hrsz.) is áthúzódtak.

A lakópark további területén szondázásra nem nyílt lehetőségünk. A továbbiakban ellenőriztük a 6268/24 hrsz. úton a szennyvízvezeték fektetését, melynek során a 6268/26 hrsz. telek szennyvízbekötése előtt egy bekötést akadályozó gyermeksírt találtunk. Kb. a 6268/35 hrsz. telep magasságában egy jelenkori törmelékkel erősen szennyezett őskori gödör maradványait figyeltük meg.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

206. Kardos határa

(Békés megye) Sza, A?, Á

2005 áprilisában, majd szeptember–október folyamán terepbejárást végeztünk az M44 autótú Békés megyei szakaszán.

Brachna-dűlő, Szérűs: A lelőhely a falutól DK-re, a Gimnázium sortól KÉK irányban haladó dűlőút két oldalán, a Brachna-dűlő É-i, a Szebegyinszki-dűlő D-i részén található, egy ÉK–DNy irányú régi, feltöltődött meder, egy markáns és ezen a szakaszán igen mély kanyarulatának külső, déli partján támaszkodva. A kifli alakú 17. sz. lelőhely a topográfiai bejárások során meghatározottnál jóval nagyobb kiterjedésűnek bizonyult: É-i „szára” mintegy 150,

K-i 300 m-rel hosszabb. Utóbbi szakasz magában foglalja a korábban különállóként meghatározott Kardos 31. sz. lelőhelyet is. Terepbejárásaink során jelentős településre utaló, nagy mennyiségű szarmata edénytöredéket, valamint kevés őskori és nagyobb számú Árpád-korinak és/vagy avarnak meghatározható leleteket gyűjtöttünk. A szarmata kori település intenzív, az Árpád-kori közepes intenzitású. (A lelőhely megegyezik az Örménykút 109. sz. lelőhellyel).

Gimnázium sor: A Kardostól DNy felé, az ún. Gimnázium sor déli oldalán fekvő egykori Egyetértés Tsz sertéstelepe felé vezető műút DK-i oldala és a ma is tanyákkal szegélyezett Gimnázium sor által bezárt szögben, a Szebegyinszki-dűlő DNy-i sarkában mintegy 450×350 m kiterjedésű, kisebb mélyedésekkel tagolt területen igen intenzív leletanyaggal rendelkező Árpád-kori település nyomait találtuk (15. lh.). A lelőhely korábban ismeretlen volt, az MRT terepbejárások során nem térképezték fel.

Gimnázium-tanya: A 19. sz. lelőhely a településtől DK-re, a K–Ny irányú Gimnázium sor két oldalán, a 44. sz. főút Vitális- és Valastyán-tanyák közötti részéről DDK felé haladó dűlőút mindkét oldalán, a romjaiban ma is álló Császár-tanyától közvetlenül Ny-ra található. A terület itt alig tagolt, K-i szélé – az említett Császár-tanya területe is ide esik – egy É–D irányú sekély, alig látható mélyedésre támaszkodik és D-ről is kissé laposabb rész határolja. A rendkívül nagy, mintegy 900×150–300 m kiterjedésű, déli részén „elágazó” lelőhelyen helyenként nagy mennyiségű, jelentős településre utaló Árpád-kori leletanyagot találtunk. A lelőhely szinte bizonyosan összefügg a 20. sz. lelőhellyel, azzal együtt egy hatalmas területre kiterjedő, de szórt szerkezetű, fontos, vélhetően a tatárjárás során elpusztult települést alkotott az Árpád-korban. A lelőhelyről ismert egy 13. századi körmeneti kereszt, illetve embercsontok, téglatöredékek, amely utóbbiak arra utalnak, hogy a lelőhely területén, vélhetően az említett dűlőutak kereszteződésétől DNy-ra mintegy 50–100 m-re, javarészt a Gimnázium-tanya, egy egykori, ma már nem álló tehenészet környékén – nagyobb részben bizonyosan az alatt – egy temetővel övezett Árpád-kori templom állhatott. A tanya- majd majorsági épületek építése során bizonyosan részben elpusztult a templom és a temető is. (A lelőhely megegyezik az Örménykút 110. sz. lelőhellyel).

Kardos-dűlő: A 21. sz. lelőhely a településtől DK-re, a Gimnázium sor két oldalán, a Kondorosi úti egykori iskolától DK-re mintegy 300 m-re, a 44. sz. főúttól déli irányba haladó úgynevezett Szentesi úttól mintegy 100–120 m-re Ny-ra található. Az ezen a területen húzódó egykori érmeder egyik kanyarulatának É-i, külső partján, követve a magaslat ívét kevés szarmata és Árpád-kori edénytöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely K-i irányban szélesebb, mint azt a topográfiai terepbejárások során felmérték. A leletek szóródása csekély intenzitású településekre utal mindkét korszakban. Az Árpád-kori település minden bizonnyal összefüggött a 19., 20. sz. nagy kiterjedésű faluval. (A lelőhely megegyezik az Örménykút 125. sz. lelőhellyel).

Kondorosi úti iskola: A 20. sz. lelőhely a településtől DK-re található, a Gimnázium sor két oldalán, a 44. sz.